

Sociologie

Globalizace, glokalizace a evropeizace

Přednáška + seminář

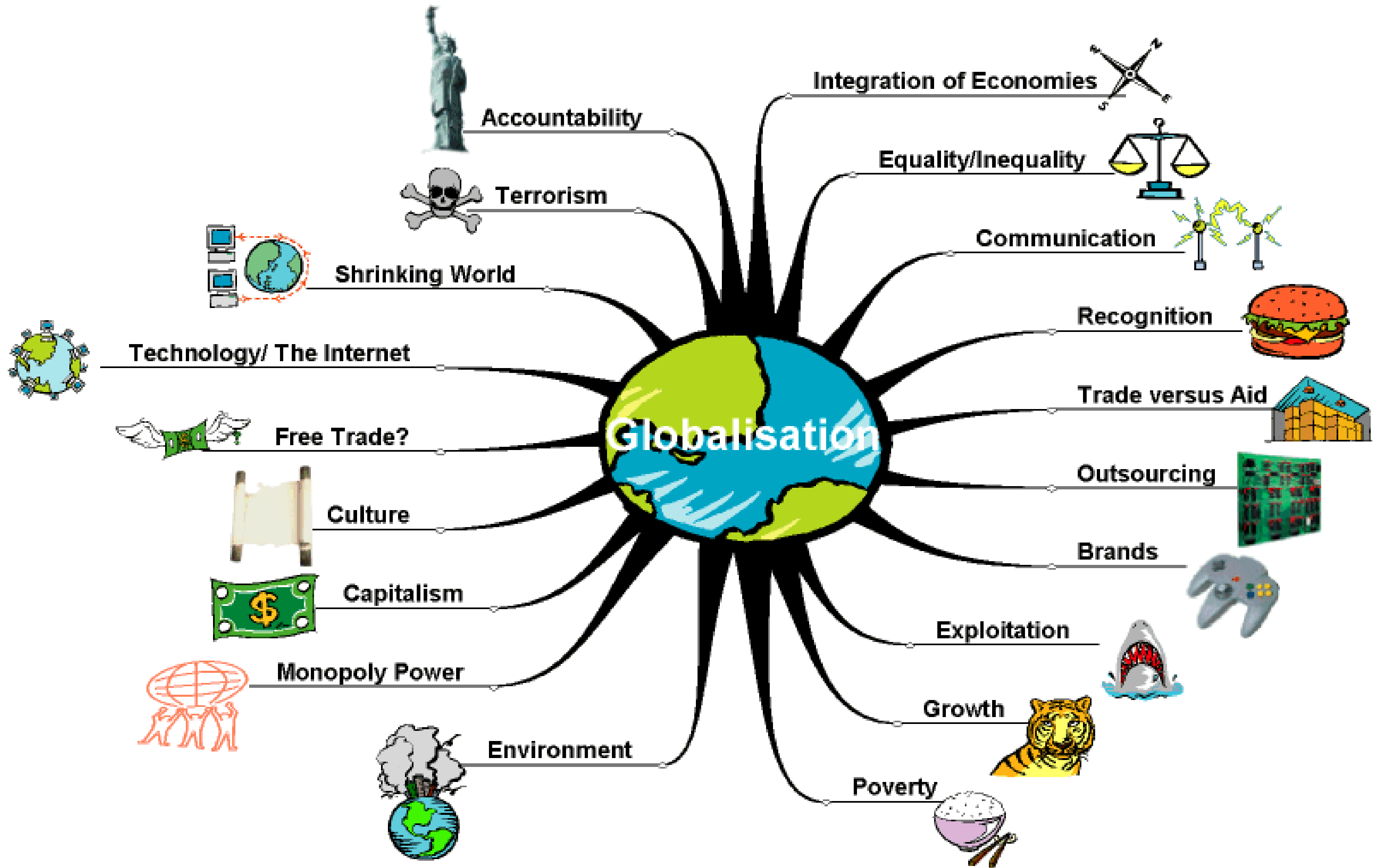
Mgr. Barbora Procházková
Barbora.prochazkova@cevro.cz

Globalizace

- Dlouhodobý a komplexní proces prohlubování vzájemných vztahů mezi zeměmi, kulturami, politickými systémy a ekonomikami po celém světě.
- Vede k intenzivnímu propojování trhů, technologií, informací a lidí, což umožňuje rychlejší přenos zboží, služeb a myšlenek přes národní hranice.
- Přirozený proces vývoje společnosti.
- V ČR dominantní zejména po roce 1989: kapitalismus jako klíčová ideologie.

○

Tři tváře globalizace

Rovina	O co jde?	Příklad
Ekonomická	Propojení trhů a nadnárodní korporace.	iPhone (navržen v USA, vyroben v Číně, prodán v Praze).
Politická	Oslabení moci národních států ve prospěch celků.	Evropská unie, OSN, NATO.
Kulturní	"McDonaldizace" světa vs. lokální tradice.	Pijeme Starbucks, ale jíme u toho české buchty.

Pozitivní dopady globalizace?

Negativní dopady globalizace?

Globalizace - Papua Nová Guinea

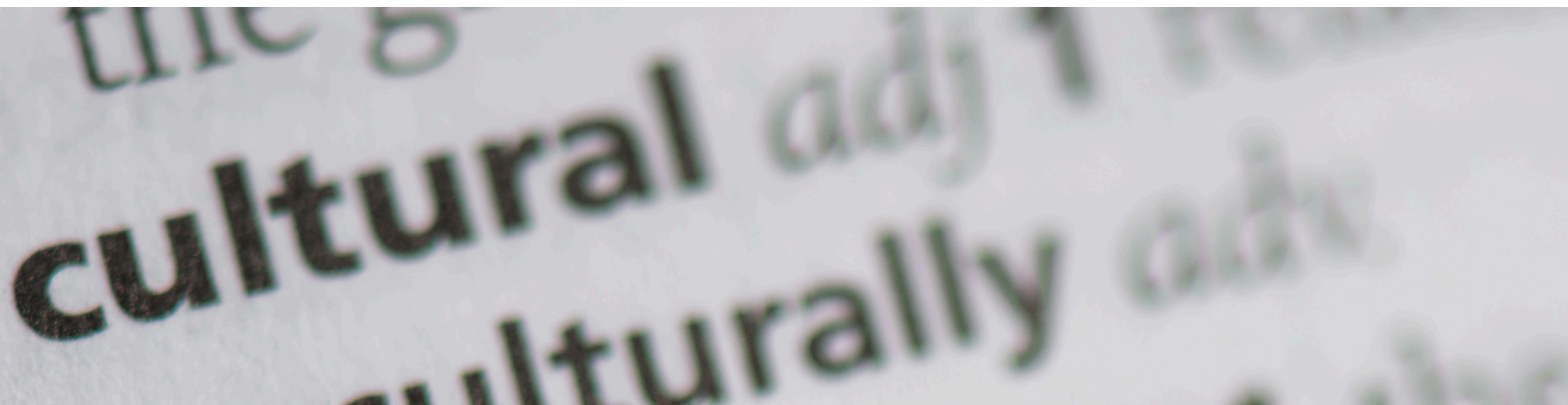
- Země nacházející se v severozápadní části Tichého oceánu.
- Zahrnuje přes 1 000 odlišných etnických skupin a jazyků.
- Je hluboce zakořeněna v tradicích, rituálech, zpěvu, tanci a umění, které se předávají po tisíciletí.
- Země kombinuje hluboce zakořeněné kmenové tradice, velká část populace žije v úzkém spojení s přírodou, často bez přístupu k moderním technologiím.

Glokalizace

- „Globalizace“ + „lokalizace“
- Způsob, jakým se globální procesy a trendy adaptují a transformují na místní úrovni.
- Globální myšlenky, produkty nebo služby jsou upraveny tak, aby odpovídaly místním kulturám, ekonomikám, tradicím či preferencím.
- Umožňuje místním kulturám integrovat globální prvky do svých tradic, což může vést k novým formám kulturní identity.
- Ukazuje, jak globální a místní dynamiky mohou koexistovat a vzájemně se ovlivňovat.

Glokalizace - McDonald's menu

- McDonald's zachovává globální identitu značky - logo, vizuální styl, rychlý servis, standardizovaná kvalita.
- Zároveň přizpůsobuje nabídku místním kulturám, chutím a normám.
- Díky tomu působí jako globální firma s lokálně srozumitelným produktem.
- McDonald's neprodává všude totéž, ale všude prodává „stejnou značku“ v místně přijaté podobě.

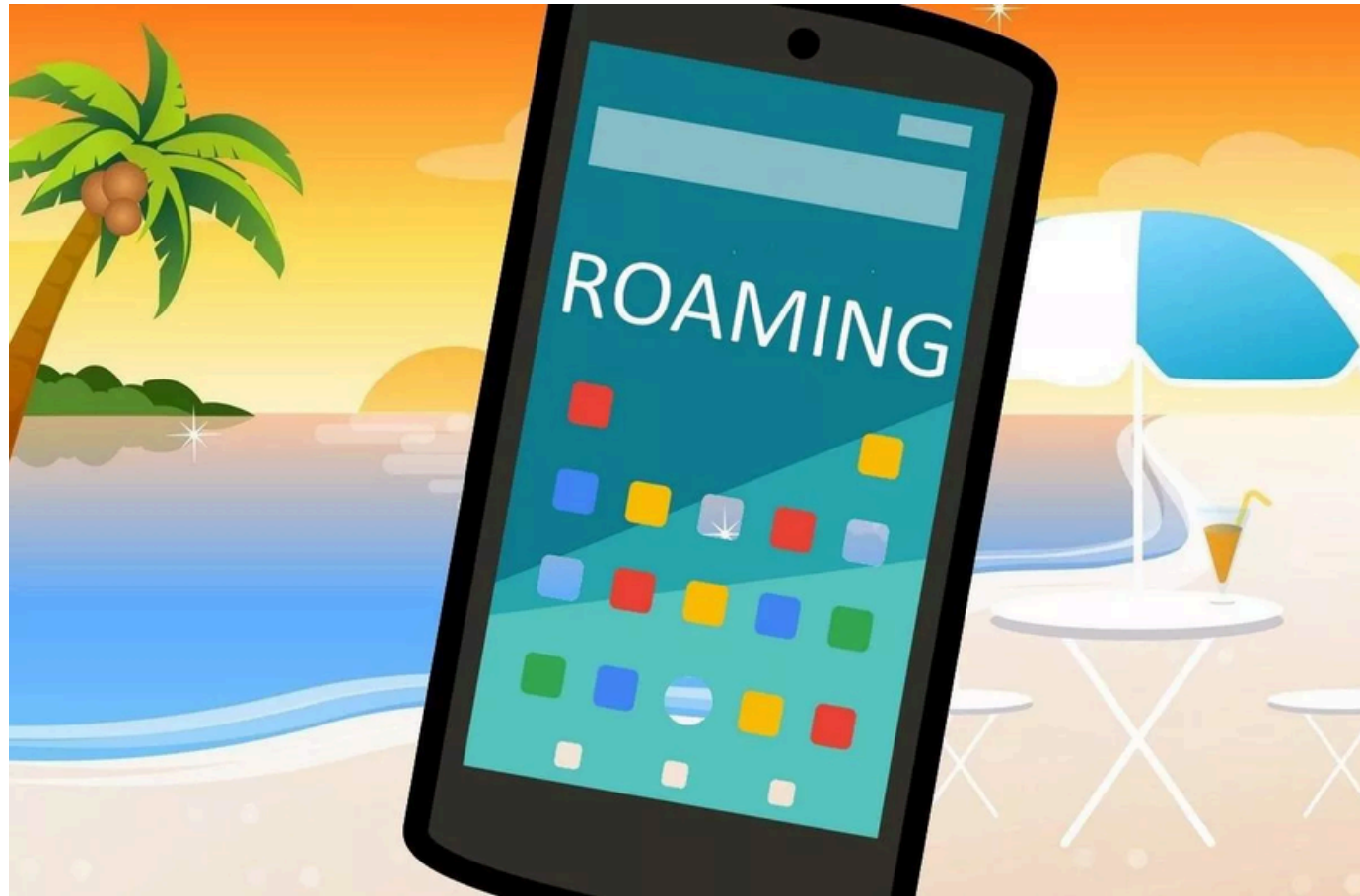

Evropeizace

- Proces, ve kterém Evropská unie ovlivňuje fungování států, institucí i každodenní život lidí.
- Nejde jen o politické a právní změny, ale také o proměnu hodnot, norem a sociálních vztahů.
- Proměňuje instituce i každodenní život v evropském prostoru.
- Sociologická perspektiva zkoumá, jak evropské procesy mění společnost, identitu a zkušenost jednotlivců.
- Sledujeme např., jak je evropeizace přijímána různými sociálními skupinami a jak ovlivňuje sociální nerovnosti.

Globální kultura - Roland Robertson

- Globalizace není jen ekonomický proces, ale také kulturní a sociální proměna světa.
- Svět se stále více propojuje a lidé si více uvědomují, že jsou součástí jednoho globálního prostoru.
- Globální kultura neznamená, že budou všichni stejní, ale že se globální a lokální vlivy vzájemně prolínají.
- Robertson ukazuje, že globalizace vede zároveň k: sjednocování některých kulturních vzorců, ale i k posilování místních identit a odlišností.
- Globalizace mění, jak lidé chápou svět, sebe sama a své místo v něm.

Globalization

*Social Theory
and Global Culture*

Roland Robertson

Kulturní pohled na globalizaci

Arjun Appadurai

- Chápe globalizaci nejen jako ekonomický proces, ale hlavně jako kulturní proudění lidí, obrazů, technologií, peněz a idejí napříč světem.
- Dnešní svět není propojen jen obchodem, ale i tím, jak si lidé představují svět, jaké příběhy sledují, kam migrují a jaké hodnoty přebírají nebo přetvářejí.
- Proudění lidí, informací, technologií, peněz a myšlenek v globálním prostoru (scape).
- Scapes jsou vzájemně propojené, ale jejich dynamika je často nevyrovnaná, což vede k kulturním rozdílům a napětím.
- Různé typy globálních procesů se nevyvíjejí stejným tempem, vznikají mezi nimi napětí, nesoulady a konflikty.

- **Ethnoscapes:** Odkazují na pohyb lidí, jako jsou migranti, turisté a uprchlíci. Tyto pohyby ovlivňují kulturní identitu a dynamiku komunit.
- **Mediascapes:** Zahrnují distribuci a konzumaci mediálních obsahů, jako jsou filmy, zprávy a sociální média. Tyto obsahy formují názory či představy lidí o různých kulturách. (Bollywood, Olympiáda)
- **Technoscapes:** Odráží technologické toky a inovační procesy, které umožňují globální komunikaci a obchod. Zahrnují technologie, které ovlivňují každodenní život a způsob, jakým se lidé propojují. (Medicína, čipy...)
- **Financescapes:** Týkají se globálních finančních toků, investic a ekonomických vztahů. Tyto toky mohou mít vliv na místní ekonomiky a kultury.
- **Ideoscapes:** Zahrnují proudy ideologií, jako jsou politické a náboženské myšlenky. Tyto ideologie formují, jak lidé vnímají svět a své místo v něm. (např. Kapitalismus)

GLOBAL

SCAPES

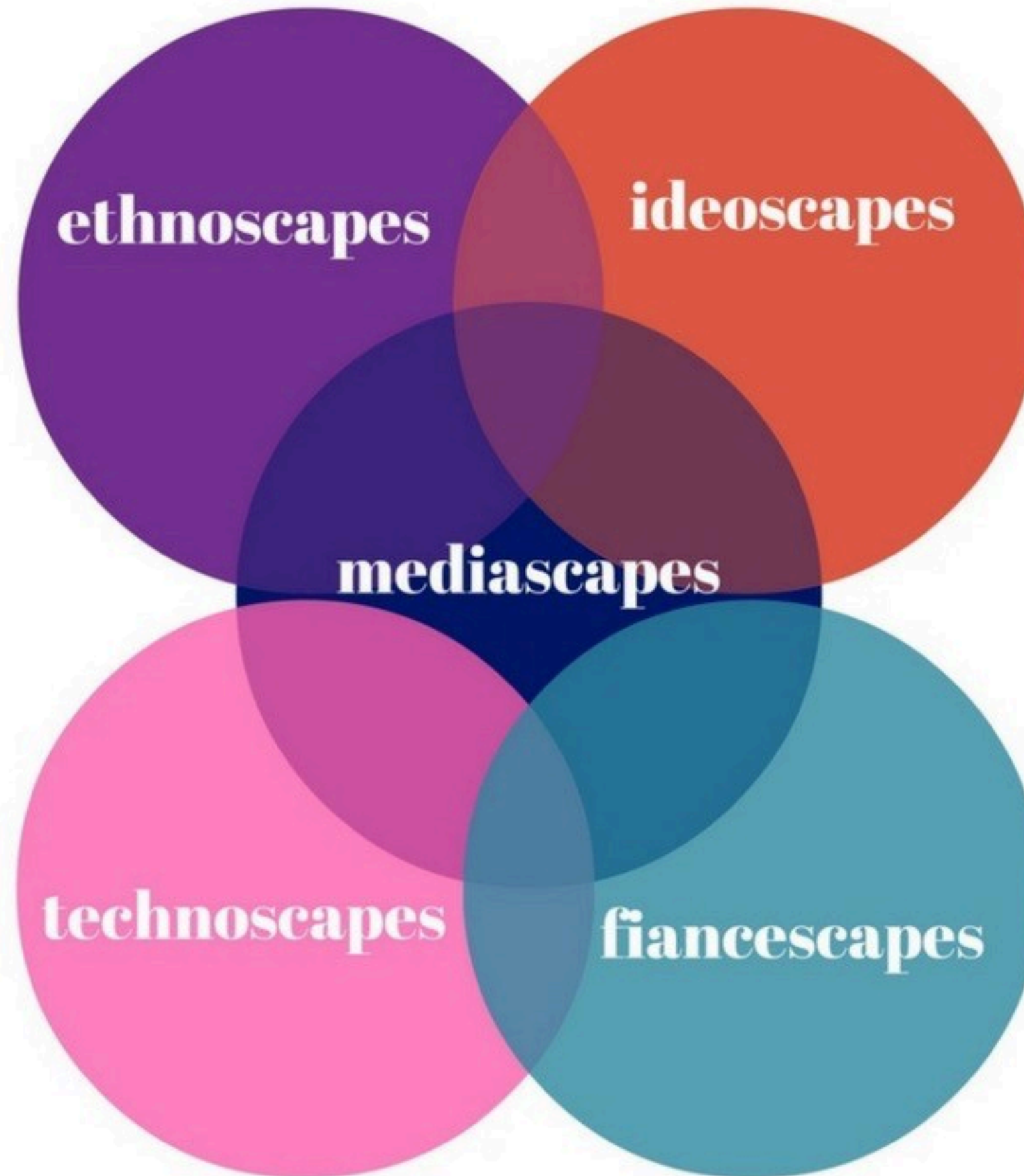
ethnoscapes:
movements of people

ideoscapes:
movements of belief systems

mediascapes:
movements of representational &
communicative practices

technoscapes:
movements of technologies

financescapes:
movements of capital

Zkuste se ve dvojicích zamyslet nad tím, jak se proměny dnešní doby konkrétně promítají do vašeho vlastního života, vztahů, studia, práce nebo představ o budoucnosti.

Riziková společnost - Ulrich Beck

- Moderní společnost systematicky produkuje vlastní ohrožení, neustálé zvyšování produktivity činí společnost slepou vůči hrozbám, které vytváří.
- Produkce bohatství je doprovázena masovou produkcí kumulujících se rizik.
- Označuje fázi moderní společnosti, kde hlavní problémy již nejsou nedostatek a chudoba (typické pro minulost), ale rizika, která sama moderní společnost vytváří.
- Hlavní hrozby nepocházejí z přírody, ale z moderní civilizace samotné – technologie, průmysl a věda vytvářejí nová, globální a těžko kontrolovatelná rizika.
- Vynucená individualizace - člověk už nemá oporu v tradičních sociálních vazbách a institucích, a proto musí řešit svůj život sám. Neznamená to ale větší svobodu nebo nezávislost, naopak se stává více závislým na trhu a musí sám nést rizika svého života.

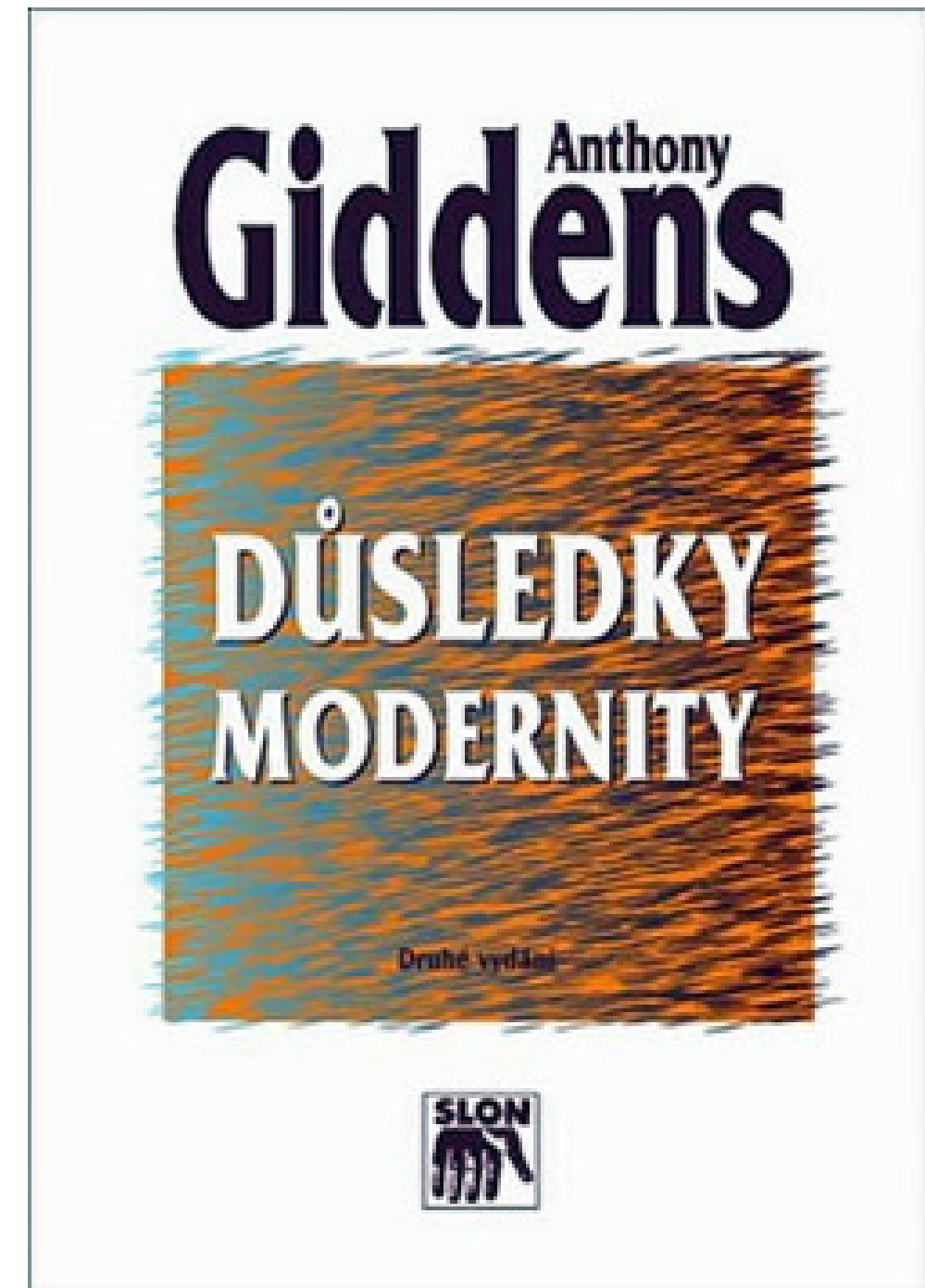
Riziková společnost - příklady rizik

- **Jaderné havárie**
např. Černobyl, Fukushima.
- **Radioaktivní zamoření**
neviditelné, dlouhodobé dopady na zdraví a prostředí.
- **Ekologické katastrofy**
znečištění ovzduší, vody, půdy, kyselá dešť.
- **Chemická rizika**
pesticidy v potravinách, toxické látky, průmyslové odpady.
- **Globální environmentální hrozby**
klimatická změna, úbytek biodiverzity, narušení ekosystémů.
- **Technologická a průmyslová rizika**
selhání velkých technických systémů, průmyslové havárie.
- **Sociální nejistota modernity**
nejistota práce, individualizace odpovědnosti, oslabení institucí.

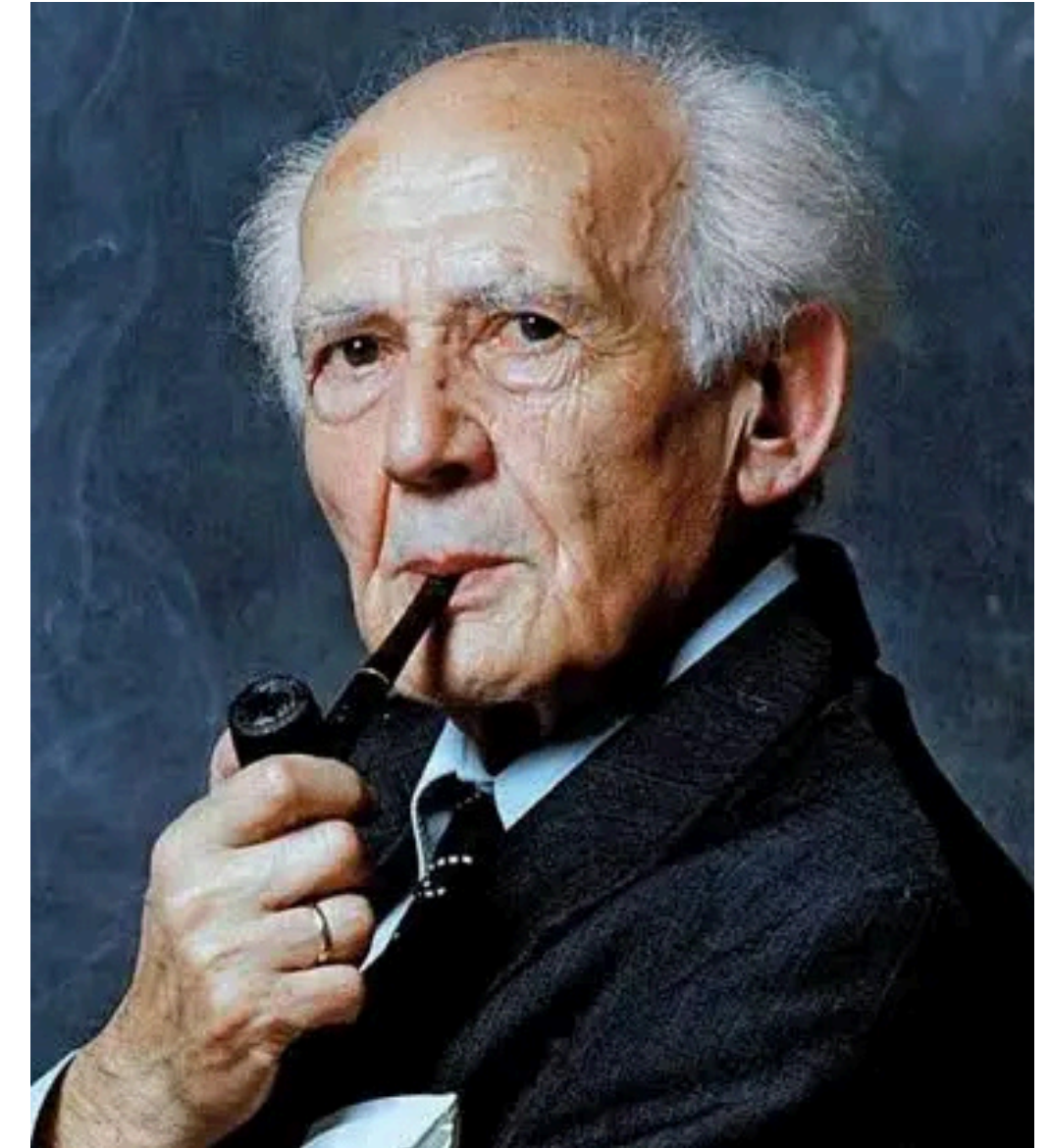
Reflexivní modernita - Anthony Giddens

- Sebeuvědomělá společnost: Fáze, ve které společnost začíná „sama o sobě přemýšlet“ a měnit se na základě vlastních znalostí a kritiky.
- Společnost již nepřijímá tradice automaticky, ale neustále zpochybňuje, analyzuje a přehodnocuje dosavadní normy i vědění.
- Vědecké poznatky a technologie jsou průběžně aktualizovány, což zpětně mění vládnutí, ekonomiku i rodinu.
- Ústup „předem daných“ životních cest. Tradice je nahrazena expertním věděním a individuální volbou.
- Naše „já“ není pevně dané osudem, ale stává se projektem, který musíme sami aktivně tvořit a obhajovat.

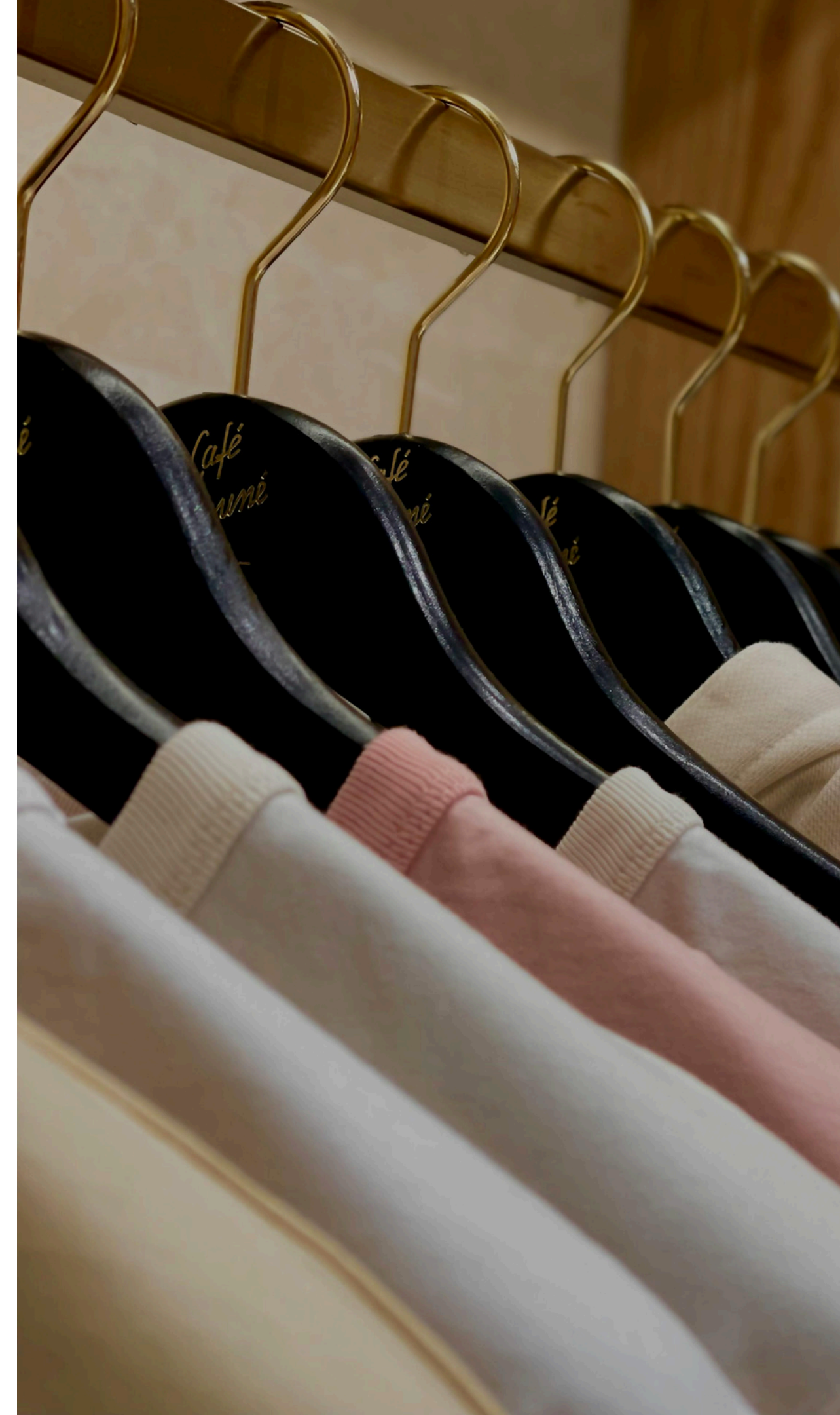
Tekutá modernita - Zygmunt Bauman

- Slovo „tekutá“ znamená, že instituce, vztahy, hodnoty a životní dráhy jsou nestálé, rychle se mění a „rozpouštějí se“ jako kapalina, která nemá pevný tvar.
- Život je nestálý, proměnlivý, bez pevného ukotvení a jistot.
- Modernita se stala „tekutou“ a rozplynula se pevná pravidla industriální (tvrdé) modernity.
- Podle Baumana je „tekutá“ nejen modernita samotná, ale i láska, vztahy, identita, práce, moc či strach, tedy všechny oblasti života, které ztrácejí pevnost, stabilitu a stávají se proměnlivými a nejistými.

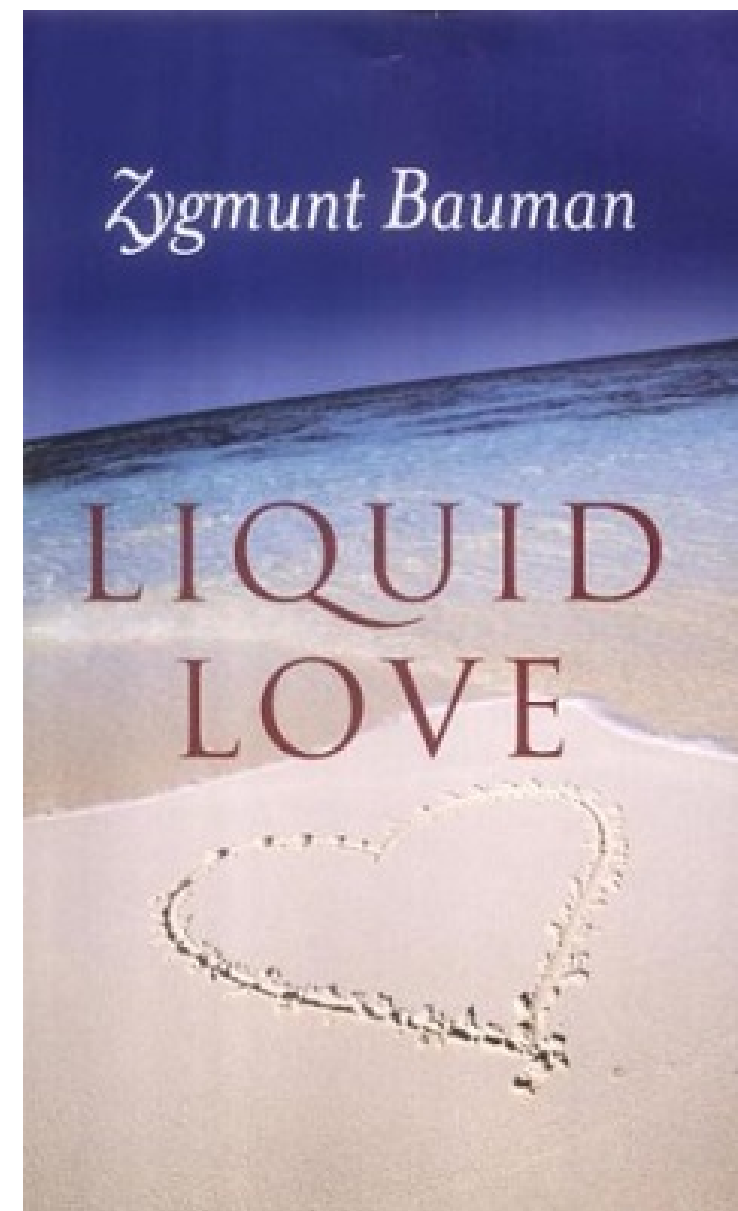
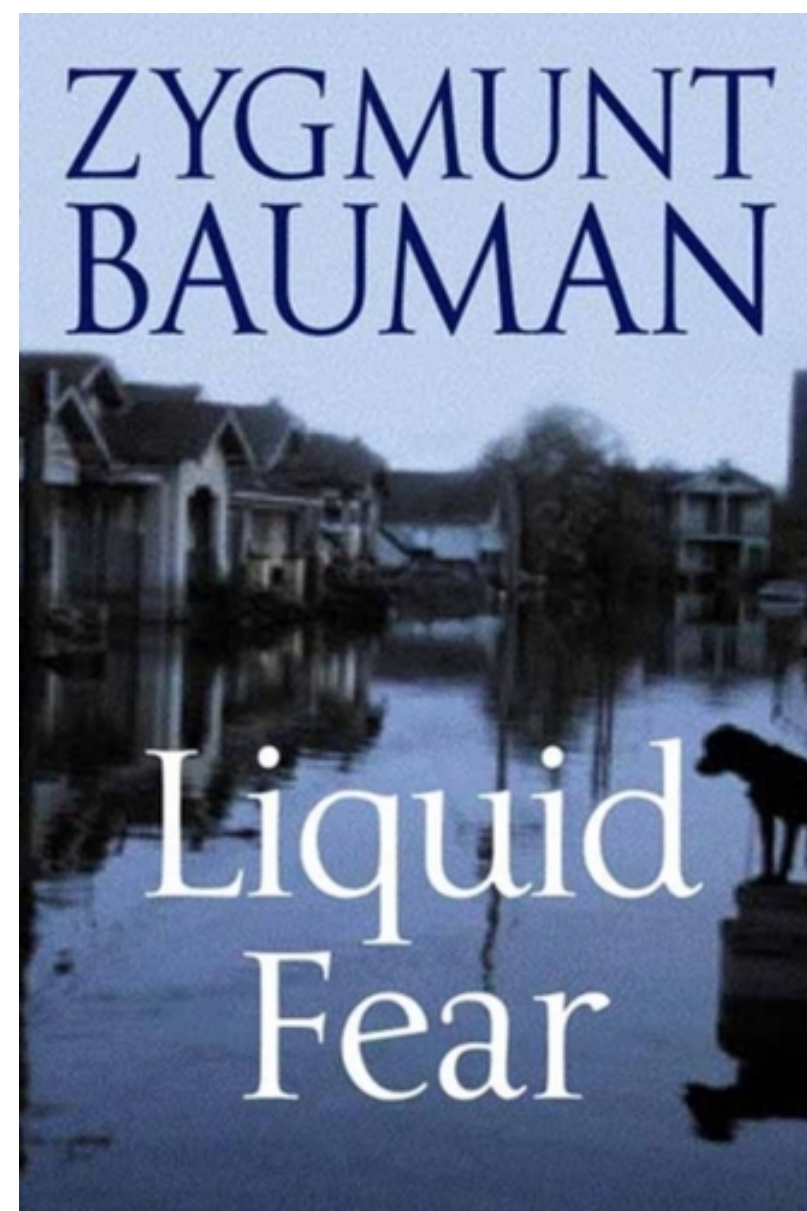
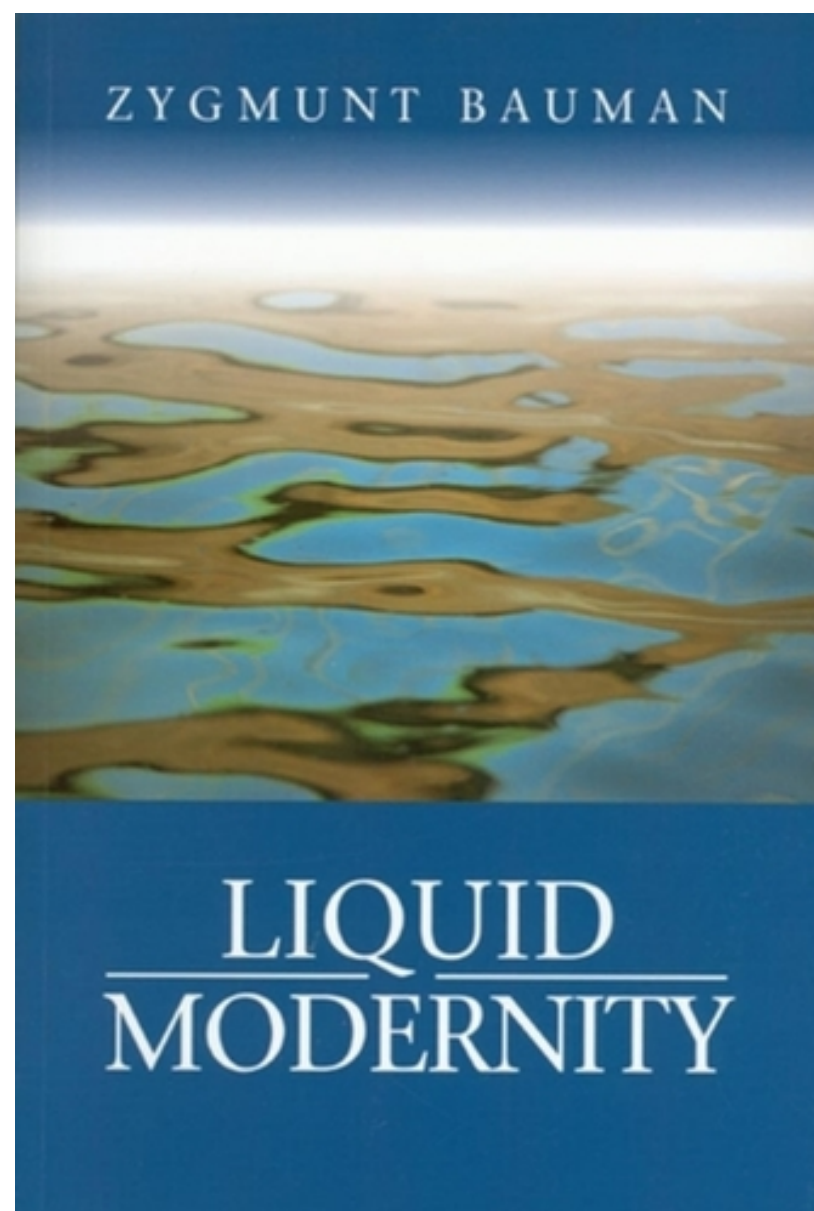

Tekutá modernita - Zygmunt Bauman

- **Křehkost vztahů:** V tekuté modernitě jsou vztahy méně stabilní, snadněji zrušitelné a lidé se často bojí závazku.
- **Konzum:** Člověk je v současné společnosti stále více hodnocen podle toho, co spotřebovává a jak je „atraktivní“ pro trh i okolí.
- **Individualismus:** Jedinec musí svůj život řídit sám, nést odpovědnost za vlastní úspěch i neúspěch a čelit nejistotě bez pevných opor.

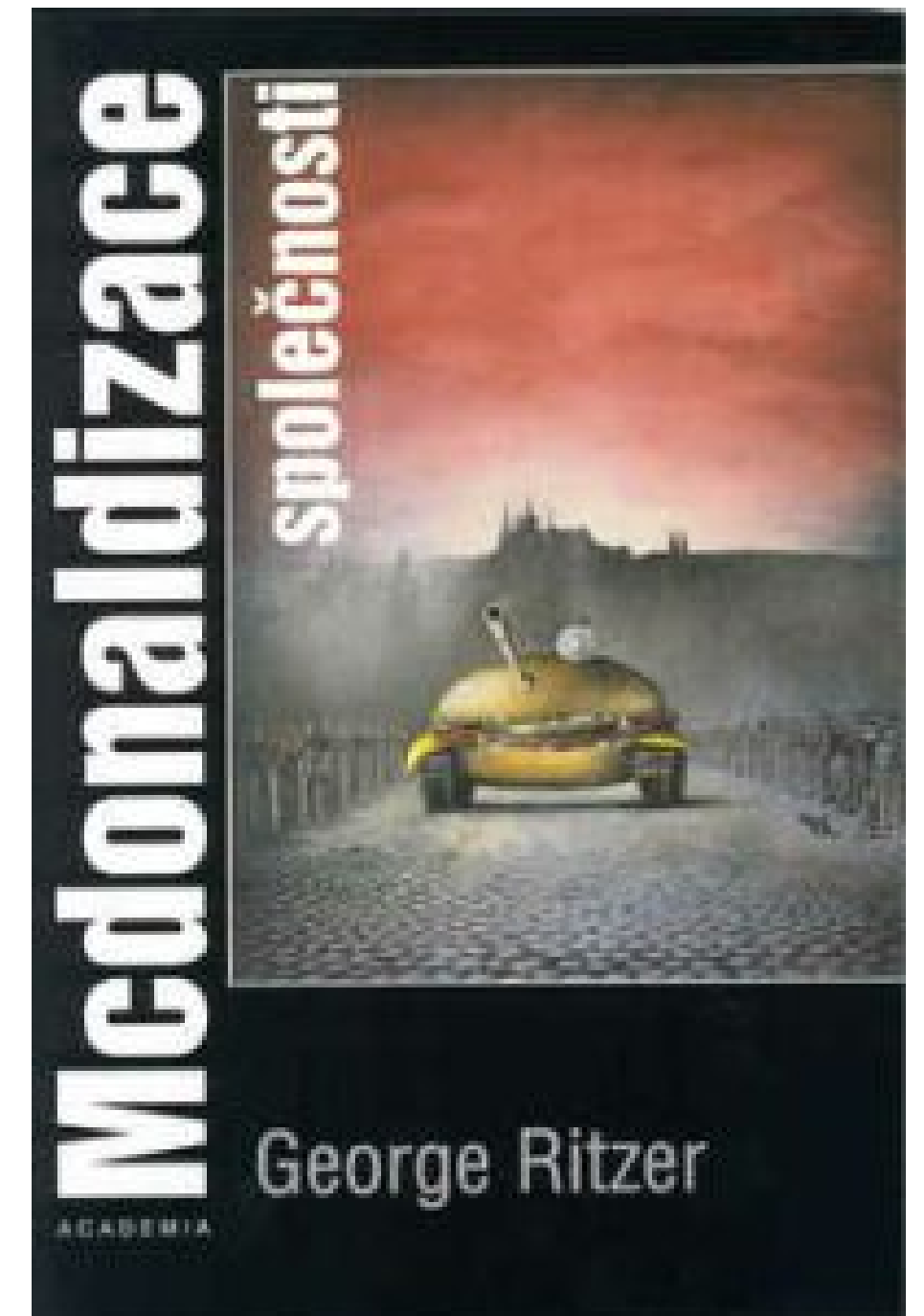

Tekutá modernita - Zygmunt Bauman

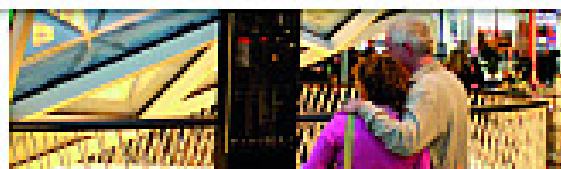
McDonaldizace společnosti - George Ritzer

- Způsob fungování fastfoodového řetězce McDonald's se stal modelem pro celou moderní společnost - nejen pro gastronomii, ale i pro školství, medicínu, kulturu, média, obchod nebo mezilidské vztahy.
- McDonald's symbolizuje moderní racionalitu: rychlost, standardizaci, kontrolu a efektivitu.
- Tyto principy se postupně šíří do celé společnosti globálně.
- Společnost se mění podobně jako fastfoodový provoz - vše se musí dělat rychle, jednoduše, měřitelně, předvídatelně.
- McDonaldizace je kritika moderní společnosti, která sází na efektivitu, ale často ztrácí lidskost, originalitu a smysluplnost.

proměna intimity

sexualita, láska a erotika
v moderních společnostech

anthony giddens

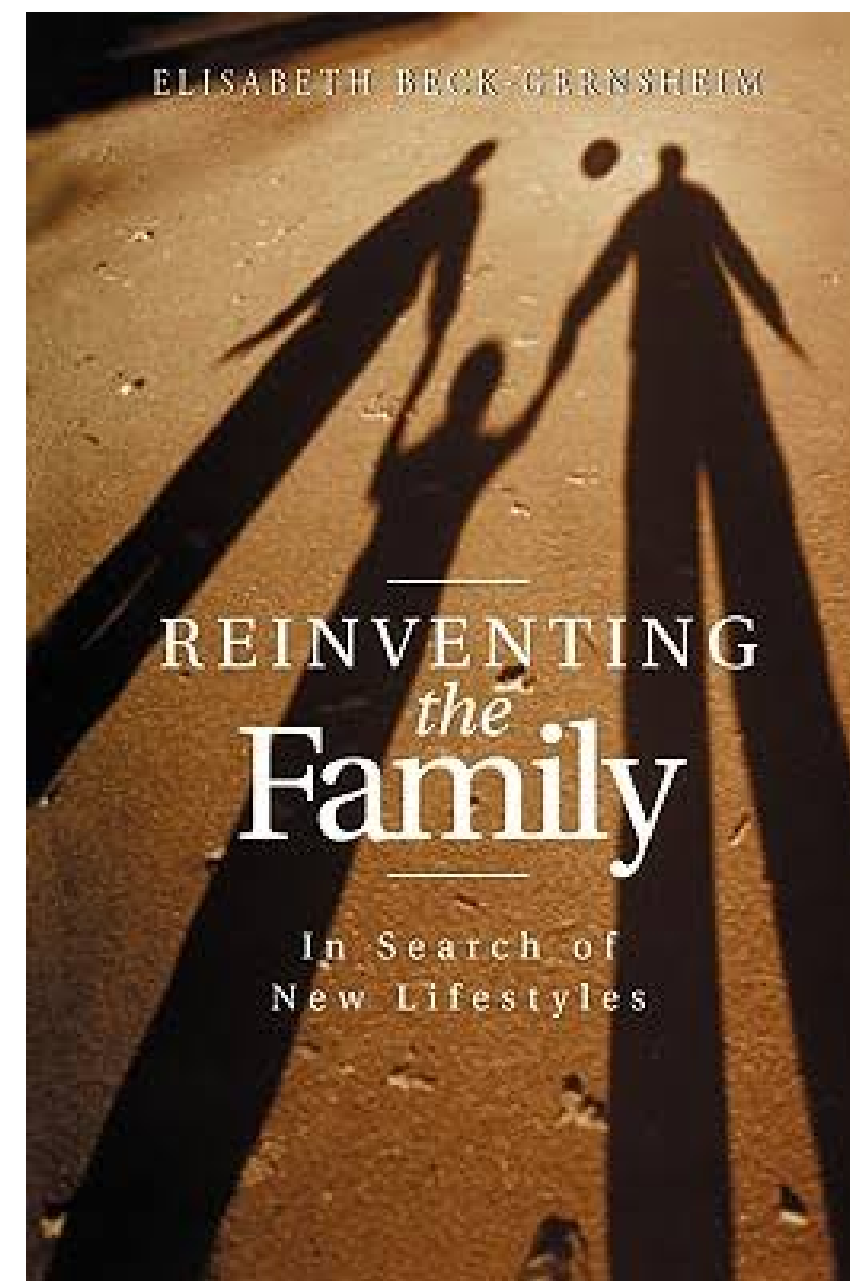
portál

Dálková láska

Ulrich Beck a Elisabeth Beck-Gernsheim

Životní formy v globálním věku

ELISABETH BECK-GERNSHEIM

REINVENTING *the* Family

In Search of
New Lifestyles

21.

Zygmunt Bauman
Umění života

Academia

Prostor pro dotazy.

Glokalizace - příklad

https://www.youtube.com/watch?v=_FGUkxn5kZQ&t=4s

Aktivita: Jeden produkt/služba, tři sociální procesy

- Rozdělte se do skupin.
- Vyberte si jeden běžný produkt nebo službu, se kterou se setkáváte v každodenním životě.
- Například kávu, mobilní telefon, oblečení, streamovací platformu, fast food, kosmetiku, potravinu....
- Ve skupině zkuste popsat, jak se na tomto příkladu projevuje:

Globalizace

Glokalizace

Evropeizace

Aktivita: Jeden produkt, tři sociální procesy

Globalizace

- Kde je na tomto produktu vidět globální propojení?
- Odkud přicházejí suroviny, výroba, data, značka, obsah nebo pracovní síla?
- Jak je tento produkt součástí širších mezinárodních toků?

Glokalizace

- Kde se tento globální produkt přizpůsobuje místnímu prostředí?
- Mění se chuť, jazyk, nabídka, marketing, design nebo způsob používání podle konkrétní země nebo regionu?
- Co je na něm lokálně upravené?

Evropeizace

- Kde může být vidět vliv evropských pravidel, norem nebo institucí?
- Jak evropský rámec ovlivňuje to, co se smí, musí nebo nesmí?

Prostor pro dotazy.

Děkuji za pozornost.